

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Epistola 446

Citation: Holberg, Ludvig: "Epistola 446", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen, Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 239.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holb11val-shoot-workid67841.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

EPISTOLA CDXLVI.

Til **

Du skriver, at den Resolution, som jeg haver fattet, udi levende Live at bortgive Indkomsterne af min Formue, haver givet Anledning til adskillige Domme. Nogle meene, at, saasom en saadan Gierning er usædvanlig, maa den ogsaa være daarlig. Vellystige Mennesker, som holde for, at man ikke kand have Penge nok, saalænge Materie gives til Vellyst, ansee Tingen som et selsomt Paradox. Gniere og giærrige Mennesker, hvilke udi deres største Overflod dog intet have at miste, dømme ej heller anderledes herom. De, som af min hidindtil førte agtsomme Oeconomie have dømt mig at være meget paaholden, holde det for en Virkning af Alderdoms Skrøbelighed, og sige: Manden maa gaae i Barndom: Thi det er ellers en Metamorphosis, som ingen kand begribe. De, som hvert Aar jage efter nye Titler, og som om andre dømme efter dem selv, meene, at man derved kunde have for Øjene det samme Maal, hvortil de selv sigte, ej i agt tagende, at intet strider meer mod saadant forfængeligt Sigte, end deslige Gierninger, hvorved man skiller sig ved de Midler, som udi en glimrende Stand meest behøves. Jeg agter ikke at tilkiendegive Motiverne til dette mit Foretagende for Folk, som intet kand begribe hvad som i deres Land er usædvanligt; thi Brillen ere til ingen Nytte for Blinde. Jeg lader dem derhos raisonnere udi denne Materie, indtil den afløses af en anden. Jeg kunde ellers let vise de Første, at alt, hvad som er usædvanligt, er just derfor ikke daarligt. Jeg kunde anføre Exempler af andre Nationers Historier, at saadant af de fornuftigste Mænd ofte er skeed. For vellystige Mennesker kunde jeg gjøre denne min Gierning forstaaelig ved at forestille dem, at min Helbred og Constitution tillader mig ikke at vige fra min gamle tarvelige Levemaade; og,

240

hvis de dertil svarede, at, om min Constitution ikke tillod mig Kræsenhed udi Mad og Drikke, kunde jeg anvende Indkomsterne af min Formue paa en distingueret Opførsel, som med min Stand var convenable, saa kunde jeg sige dem dette, at jeg fører mig ligesaa prægtig op som nogen af de meest glimrende petits Maitres, og at jeg holder Carosse, Phaëton, 4re Laqveier, et heel Spand Hæste, et par Maitresser, og andet, hvorved en saa kalden honnete Homme søger at distinguere sig; thi de Penge, som jeg aarligen giver til bedre Brug ere tilstrækkelige til saadan Eqvipages Underholdning, hvilken i sig selv er u-nyttig, og derforuden ikke kand til veje bringe nogen Distinction udi disse Tider, da man seer Folk af maadelig Stand at age i forgyldte Carosser, og at lade sig see udi Eqvipage, som en Ambassadeur ikke kunde skiæmme sig ved udi et Indtog. Til dem, som tilskrive denne min Gierning Alderdoms Skrøbelighed, kunde jeg sige, at Gierningen er heller Beviis paa Sindets Vigueur, saasom Erfarenhed viser, at Penge-Giærrighed tilvoxer med Alderen, og at man seer gamle Agonisanter at negte deres Børn sømmelig Underholdning. Endelig kunde jeg sige dem, som holde for, at en saadan Gavmildhed sigter til at bane sig Vej til højere Æres Trin, at den derimod er det stærkeste Beviis paa Contrarium, saasom intet er u-rimeligere end at tragte efter højere Stand, og tilligemed at skille sig ved de Midler, hvorved saadan Stand skal vedligeholdes. Saadant kunde jeg altsammen sige, hvis det var Umagen værd at prædike for Døve. Jeg haver dog mærket, at dette mit Foretagende haver fundet Bifald hos de fornuftigste Folk, hvilke let have kunnet begribe mine anførte Motiver, som ere disse. Jeg haver stedse holdet Penge-Giærrighed for een af de Fejl, som meest vanhælder Mennesker. Jeg haver ved adskillige Midler søgt at befrie mig fra Mistanke derom: Men den tarvelige Levemaade, hvortil min Constitution og Humeur haver bundet mig, haver foraarsaget, at man haver holdet for, at mit Levnet ikke haver svaret til min Lærdom. Ved denne min nyelig tagne Resolution 241 kand man nu fuldkommeligen komme af Drømmen, og klarligen see, at jeg anseer Penge heller som en Byrde end som en Herlighed, og at jeg haver besluttet at vise en Liberalitet, hvorudi faa, endogsaa af de saa kaldne Penge-Foragtere, Folk ville efterfølge mig. Min anden Motif hertil er min Alder, som nærmer sig til 70 Aar, og som paaminder mig at skille mig ved Fortred og Bekymringer, som Midlers Forvaltning med sig fører, helst, saasom jeg tilligemed er chargeret med Universitetets Oeconomie, som jeg paa nogen Tiid haver forestaaet ex nobili officio, men nu i Henseende til Alder og Skrøbelighed maa skille mig ved. Dette have fornuftige Folk strax begrebet, og derfor styrket mig i mit Forsæt, allerhelst, eftersom jeg herved haver taget den Præcaution intet udi mit levende Live af Ejendommen selv at abalienere, eftersom ethvert Menneske er adskillige Hændelser underkastet, men Aar for Aar at fornye Donationer af min Formues Indkomster, og at lade mig nøje med mit Stipendio, hvilket jeg som Senior ved Universitetet nyder. Om ellers udi denne Gierning er nogen Merite, derom vil jeg lade andre dømme. Du seer, at de af mig dertil anførte Motiver sigte alleene til at vise dens Rimelighed og at gjøre den forstaaelig: Thi ingen kand sige, at den nogen Tiid haver hørt mig at regne saadant til Fortieneste. Jeg ønskede ellers gjerne at vide, hvo som her corresponderer med udenlandske Nouvellister, paa det at man kunde formane ham til at informere sig om en Ting, førend han fører den udi Pennen: Thi alt, hvad som jeg derom haver læset udi fremmede Aviser, er falskt fra Begyndelsen til Enden. Nouvellisten taxerer mit Gods, og skriver om dets Værdi med saadan Tilforladenhed, ligesom han selv kunde have været beskikket til Vurderings-Mand. Og det værste er, at han betager denne min Gierning all sin Merite, i det at han gjør en reen Donation til en interesseret Contract. Dette, saavel som

adskilligt andet, bør jeg dog ikke legge paa Hiertet, saasom jeg er vant til at see mine beste Gierninger ved ubillige Fortolkninger, meest censurerede. Man maa derfor ikke 242 lade sin Iver til det Gode forkiølné, men blive ved at efterleve sin Pligt, og at opbygge andre ved sit Exempel. Jeg forbliver etc.